

Олена Адаменко

ПУБЛІКАЦІЇ Й ДИСЕРТАЦІЇ 50-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ З ПИТАНЬ УПРАВЛІННЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЮ ШКОЛОЮ

Актуальним напрямком історико-педагогічних досліджень є вивчення історії українського школознавства – важливої складової педагогічної науки. Окремим аспектам розвитку теорії управління педагогічними системами присвячені роботи Є.Хрикова, О.Шевченко, А.Димитрієва, Е.Соф'янця та інших дослідників, деякі наші роботи. Але історія розвитку українського школознавства все таки залишається переважно поза увагою дослідників. У той же час роботами В.О.Сухомлинського та М.В.Черпінського, що присвячені питанням управління школою, Україна може пишатися.

Ми пропонуємо читачам список дисертацій і публікацій з питань управління загальноосвітньою школою, захищених або надрукованих у 50-ті роки ХХ століття. Саме у цей час опублікували свої перші школознавчі праці В.О.Сухомлинський, М.В.Черпінський, А.Д.Бондар, Є.С.Березняк, З.С.Нечипорук та ін. і саме у цей час зароджувалося українське школознавство. Вивчення цих робіт буде корисним як для дослідників, так і для управлінців-практиків.

Дисертації з питань управління загальноосвітньою школою (50-ті роки ХХ століття)

1. Катренко Г.П. Контроль и руководство завучем школы учебно-воспитательным процессом на уроке: Автореф. дис. ... канд.пед.наук. – К., 1958. – 19с.
2. Нечипорук З.С. Інспектування середньої школи: Дис. ...канд. пед. наук. – 370с¹.
3. Сухомлинський В.О. Директор школи – керівник навчально-виховної роботи: Дис. ... канд. пед. наук. – С.Павлиш Онуфрієвського р-ну Кіровоградської області, 1954. – 412с.
4. Яскажук А.С. Авторитет учителя та засоби його створення і зміцнення: Дис. ... канд. пед. наук. – К., 1956. – 250с.

¹ - рік та місце на дисертації не вказані, але є відомості про те, що дисертацію захищено на початку 50-х років

Книги з питань управління загальноосвітньою школою (50-ті роки ХХ століття)

1. Бондар А.Д. Методи і прийоми контролю за роботою шкіл і вчителів (Стеногр. лекції) Вид.2-е переробл. і доп. – К., 1958. – 34с.
2. Бондар А.Д. Організація внутрішкільного контролю. – К., 1958. – 128с.
3. Бондар А.Д., Татенко С.С. Перші кроки в роботі шкіл-інтернаті (З досвіду). – К.: Рад.шк., 1957. – 83с.
4. Виниченко І.А. Масова та індивідуальна робота класного керівника

з учнями. – К.: Рад.шк., 1958. – 112с.

5. Винниченко І.А. Фурсянська семирічна школа. – К.: Рад.шк., 1953. – 243с.

6. Винниченко І.А. Фурсянская семилетняя школа. Из опыта работы школы. – М.: Учпедгиз, 1954. – 288с.

7. З досвіду керівництва навчально виховною роботою в школі та контролю за нею: Зб.статей / За ред. А.Д.Бондаря. – К.: Рад.шк., 1958. – 120с.

8. З досвіду керівництва роботою школи / Ред.кол.: Котко П.А. та ін. – К.: Рад.шк., 1958. – 111с.

9. З досвіду організації інспектування шкіл / Під ред. А.Д.Бондаря. – К.: Рад.шк., 1958. – 45с.

10. З досвіду роботи директора школи. – К.: Рад.шк., 1955. – 112с.

11. З досвіду роботи обласних інститутів удосконалення вчителів Укр. РСР. – К.: Рад.шк., 1956. – 167с.

12. Керівництво початковим навчанням і контроль за ним. – К.: Рад.шк., 1957. – 147с.

13. Кіндрат К.П. Методична робота в школі. – К.: Рад.шк., 1958. – 130с.

14. Кобзарь Б.С. Работа с педагогическими кадрами (Из опыта работы) [Сталино], 1958. – 53с.

15. Навчально-виховна робота в дитячих будинках (З досвіду) / Відп.ред. С.С.Коваленко. – Збірник №3. – К.: Рад.шк., 1950. – 120с.

16. Навчально-виховна робота в дитячих будинках (З досвіду) / Відп.ред. С.С.Коваленко. – Збірник №4. – К.: Рад.шк., 1952. – 100с.

17. Навчально-виховна робота в школі-інтернаті / За ред. А.Д.Бондаря та С.С.Коваленко. – К.: Рад.шк., 1959. – 326с.

18. Опыт руководства учебно-воспитательной работой школ [Сб.статей. Редкол.: А.Д.Бондарь и др.]. – Симферополь, 1958. – 152с.

19. Організація і методи вивчення та поширення педагогічного досвіду. Збірник статей. – К.: Рад.шк., 1952. – 180с.

20. Організація і методи роботи вчителя з двома класами. – К.: Рад.шк., 1951. – 140с.

21. Планування, облік і документація в спеціальних школах-інтернатах. – К.: Рад.шк., 1955. – 83с.

22. Помагайба В.І. Робота вчителя в малокомплектних школах. – К., 1958. – 124с.

23. Про здоров'я школяра. – К.: Рад.шк., 1953. – 40с.

24. Путилин В.Г. Анализ урока. – Х.: Изд-во Харьк. ун-та, 1951. – 40с.

25. Робота з батьками. – К.: Рад.шк., 1957. – 54с.

26. Спостереження та аналіз уроків директором і завучем школи (Методична збірка). – Хмельницький, 1957. – 36с.

27. Сухомлинский В.А. Система работы директора школы. – К.: Рад.шк., 1959. – 118с.

28. Сухомлинський В.О. План навчально-виховної роботи Павлиської середньої школи на 1958-59 навч.рік. – Кіровоград: Обл.ін-т удосконалення вчителів, 1958. – 82с.

29. Сухомлинський В.А. Педагогический коллектив средней школы (Из опыта работы сельской школы). – М.: Учпедгиз, 1958. – 207с.

30. Сухомлинський В.О. Директор і вчитель. – Кіровоград (Кіровогр.обл.відділ нар.освіти, Обл.ін-т удосконалення вчителів), 1957. – 36с.

31. Черпінський М.В. З досвіду організації інспектування шкіл. Педагогічні читання. – К.: Рад.шк., 1958. – 148с.

**Статті з питань управління загальноосвітньою школою
(50-ті роки ХХ століття)**

1. Беккер Р.І. Педагогічний кабінет школи // Рад.шк. – 1952. – №8. – С.29-32.

2. Березняк Є.С. Про роботу рад по народній освіті // Рад.шк. – 1959. – №11. – С.35-36.

3. Берестенко Л.Є. Про норми навчального навантаження і відпочинку учнів у світі вчення І.П.Павлова // Рад.шк. – 1951. – №5. – С.25-28.

4. Білодід І.К. За дальше піднесення роботи шкіл-інтернатів // Рад.шк. – 1957. – №4 – С.3-11.

5. Білодід І.К. Педагогічна пропаганда серед батьків, населення // Рад.шк. – 1957. – №8 – С.81-84.

6. Бобров Л.О. Інспектування шкіл – важливе державне завдання // Рад.шк. – 1952. – №9. – С.14-18.

7. Бойко М.Ф. Посилювати організаторську роботу відділів народної освіти // Рад.шк. – 1956. – №5. – С.11-20.

8. Бондар А.Д. Інспекторська перевірка політехнічного навчання // Рад.шк. – 1956. – №11. – С.31-36.

9. Бондар А.Д. Планування мережі шкіл у районі // Рад.шк. – 1956. – №2. – С.41-45.

10. Бондар А.Д. Про оформлення школи // Рад.шк. – 1953. – №5. – С.23-26.

11. Бондар А.Д. Узагальнювати досвід шкіл-інтернатів // Рад.шк. – 1957. – №2. – С.36-45.

12. Боришполець Г.М. Робота батьківського комітету в школі // Рад.шк. – 1952. – №9. – С.18-21.

13. Вайбург Є.М., Суботкевич Л.Я. Режим праці і відпочинку учнів // Рад.шк. – 1956. – №10. – С.37-39.

14. Гарнатенко О.П. Зміцнювати державну дисципліну в органах народної освіти // Рад.шк. – 1955. – №9. – С.46-50.

15. Герман М.М. Науково-педагогічний аналіз уроків керівниками школи // Рад.шк. – 1955. – №10. – С.29-37.

16. Горбенко Ю.П. Про аналіз уроку директором і завучем школи // Рад.шк. – 1953. – №6. – С.27-32.

17. Гранкін М.М. Вивчення системи роботи передового вчителя // Рад.шк. – 1958. – №9. – С.37-39.

18. Гриневич Г.Д. Внутрішкільний контроль за викладанням математики // Рад.шк. – 1958. – №10. – С.73-77.

- 19.Гриневич Г.Д. З досвіду інспектування роботи школи // Рад.шк. – 1951. – №4. – С.39-44.
- 20.Гриневич Г.Д., Рижко Д.Й. Вище рівень методичної роботи з вчителями // Рад.шк. – 1953. – №8. – С.10-13.
- 21.Данилевський М.С. Інспектування шкіл районним відділом народної освіти // Рад.шк. – 1954. – №9. – С.40-45.
- 22.Данилевський М.С. Перебудувати роботу органів народної освіти // Рад.шк. – 1959. – №9. – С.72-75.
- 23.Данилевський М.С. Планування і дієвість внутрішкільного контролю // Рад.шк. – 1958. – №2. – С.38-45.
- 24.Данилевський М.С. Планування роботи райвно // Рад.шк. – 1952. – №8. – С.16-23.
- 25.Демчук П.З. Наш досвід методичної роботи // Рад.шк. – 1958. – №9. – С.43-45.
- 26.Замковой В.П. Інспектування уроків географії // Рад.шк. – 1953. – №6. – С.36-38.
- 27.Ільченко Г.М. Трудове виховання учнів сільської школи // Рад.шк. – 1957. – №1. – С.24-26.
- 28.Кіндрат К.П. Взаємовідвідування уроків як форма допомоги вчителям // Рад.шк. – 1958. – №7. – С.73-75.
- 29.Колінько Ю.П. Правила для учнів – важливий чинник виховання // Рад.шк. – 1955. – №1. – С.38-40.
- 30.Корсун І.І. Піднести якість керівництва школами // Рад.шк. – 1953. – №11. – С.22-27.
- 31.Косяк О.С. Поліпшувати керівництво органами народної освіти і школами // Рад.шк. – 1958. – №9. – С.70-73.
- 32.Кравченко Ф.Ф. Як ми організували роботу з педагогічними кадрами // Рад.шк. – 1950. – №1. – С.46-50.
- 33.Кривошия О.Ф. Боротьба школи за високу успішність учнів // Рад.шк. – 1952. – №4. – С.9-15.
- 34.Лежинський Й.Г. Планування шкільної мережі в нашому районі // Рад.шк. – 1959. – №4. – С.61-64.
- 35.Любимець Л.П. З досвіду роботи завуча // Рад.шк. – 1958. – №2. – С.45-46.
- 36.Махомед М.Х. Методичною роботою – управляти // Рад.шк. – 1992. – №3-4. – С.68-71.
- 37.Миргородський П.Л. Удосконалювати керівництво справою народної освіти // Рад.шк. – 1956. – №9. – С.3-10.
- 38.Міщенко І.С. З досвіду роботи шкільного відділу облвно // Рад.шк. – 1957. – №4 – С.70-76.
- 39.Наточин О.М. Директор – перший порадник учителя // Рад.шк. – 1957. – №9 – С.27-29.
- 40.Нечипорук З.С. Річний план роботи середньої школи // Рад.шк. – 1951. – №4. – С.33-35.
- 41.Ніжинський М.П. Про колективи педагогів і учнів // Рад.шк. – 1952.

– №4. – С.16-19.

42.Палунськ І.А. Контроль директора над виконанням навчальних програм // Рад.шк. – 1950. – №1. – С.10-14.

43.Палунськ І.А. Спостереження і аналіз уроку // Рад.шк. – 1952. – №5. – С.14-19.

44.Поха М.В. Аналіз уроку керівниками школи // Рад.шк. – 1958. – №2. – С.47-49.

45.Присяжнюк К.Ф. Вивчення і узагальнення передового педагогічного досвіду // Рад.шк. – 1952. – №12. – С.3-10.

46.Проколієнко Л.І., Тевлін Т.Л. Завуч і молодий учитель // Рад.шк. – 1992. – №2. – С.76-79.

47.Прошута П.Я. Батьки і громадськість в боротьбі за свідому дисципліну учнів // Рад.шк. – 1955. – №6. – С.26-28.

48.Равлюк М.Т. Повніше використовувати художню літературу для виховання учнів // Рад.шк. – 1957. – №1. – С.36-44.

49.Рижко Д.Й. Книга директора передової школи // Рад.шк. – 1952. – №2. – С.57-60.

50.Рижко Д.П. Провести екзамени в школах на високому рівні // Рад.шк. – 1953. – №4. – С.18-21.

51.Сергучова Г.П. З досвіду роботи вчителя з двома класами // Рад.шк. – 1953. – №7. – С.10-15.

52.Сергучова Г.П. Про вимогливість і педагогічний такт // Рад.шк. – 1953. – №2. – С.21-23.

53.Скобелев Г.М. Шкільний педагогічний кабінет // Рад.шк. – 1957. – №7 – С.38-41.

54.Смуньов Л.Т., Шатенко О.С. Творчо здійснювати виховання шкільного колективу // Рад.шк. – 1956. – №12. – С.33-36.

55.Софіянчук С. В усіх школах – однозмінне навчання // Рад.шк. – 1959. – №10. – С.54-55.

56.Сухомлинський В.О. Директор школи – керівник навчально-виховної роботи // Рад. шк. – 1953. – №1. – С.38-42.

57.Сухомлинський В.О. Директор школи – організатор педагогічного колективу // Рад.шк. – 1958. – №8. – С.39-45.

58.Тарнопольський Д.Н. Контроль за навчанням 5-7 кл. у шкільній майстерні // Рад.шк. – 1958. – №5. – С.48-52.

59.Ткаченко Н.С. Неухильно поліпшувати добір, розстановку і виховання педагогічних кадрів // Рад.шк. – 1953. – №10. – С.9-13.

60.Уваров Л.Г. Річний звіт школи // Рад.шк. – 1958. – №4. – С.58-60.

61.Усенко Є.Т. У боротьбі за повну успішність // Рад.шк. – 1952. – №5. – С.8-13.

62.Черняк С.Я. Ініціатива батьківського комітету // Рад.шк. – 1956. – №7. – С.45-48.

63.Шапило Т.М. Облвно за високу якість навчально-виховної роботи в школі // Рад.шк. – 1956. – №3. – С.43-49.

64.Штань Ю.І. Робота завуча по організації навчально-виховного

процесу // Рад.шк. – 1957. – №5.

65. Якименко М.А. Здійснення директором школи систематичного контролю за якістю уроків // Рад.шк. – 1956. – №10. – С.20-24.

**Історико-педагогічні праці, у яких висвітлювалися питання розвитку
школознавства та школознавчі погляди видатних науковців
50-х років ХХ століття**

1. Адаменко О.В. В.О.Сухомлинський як школознавець // Вісник Луганського державного педагогічного університету ім. Тараса Шевченка. – 2003. – №7. – С.5-9.

2. Адаменко О.В. Внесок Є.С.Березняка в науку про управління школою // Освіта Донбасу. – 2005. – №1. – С.100-105.

3. Адаменко О.В. Проблеми управління педагогічними системами в дисертаційних дослідженнях другої половини ХХ століття // Вісник Луганського державного педагогічного університету імені Тараса Шевченка. – 2004. – №1. – С.6-16.

4. Адаменко О.В. Тематична структура досліджень проблем управління педагогічними системами у другій половині ХХ століття /Тенденції розвитку технологій педагогічного менеджменту у вищій школі. Збірник наукових праць / Ред. колегія: Щедрова Г.П. – голова, Третьяченко В.В., Шевченко О.О. та ін. – Луганськ: Вид-во Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, 2003. – С.31-35.

5. Адаменко О.В. Українське школознавство другої половини ХХ століття в персоналіях // Вісник Луганського державного педагогічного університету імені Тараса Шевченка. – 2003. – №8. – С.9-15.

6. Адаменко О.В. Уявлення школознавців 50-х років ХХ століття про організацію відвідування й аналіз уроків керівниками шкіл // Освіта Донбасу. – 2005. – №3. – С.82-87.

7. Адаменко О.В. Школознавчі погляди М.В.Черпінського // Освіта на Луганщині. – 2003. – №1. – С.45-51.

8. Бунина И.И. Идеи гуманизации внутришкольного управления в наследии В.А.Сухомлинского и их значение для современной школы: Дис. ... канд.пед.наук. – Оренбург, 1996. – 170с.

9. Димитрієв А.С. Розвиток теорії внутрішкільного управління в Україні в другій половині ХХ століття: Автореф. дис. ... канд. пед. наук. – Луганськ, 2004. – 20с.

10. Остапйовський І.Є. Проблема гуманізації управління школою у педагогічній спадщині В.О. Сухомлинського: Автореф. дис. ... канд. пед. наук. – К., 1993. – 23с.

11. Хриков Є.М. Проблема внутрішкільного управління на сторінках часопису “Рідна школа” у другій половині ХХ століття // Рідна школа. – 2001. – № 2. – С.68-70.

12. Хриков Є.М., Адаменко О.В. Розвиток теорії управління навчальними закладами як складової педагогічної науки у другій половині ХХ століття // Науковий вісник Південноукраїнського державного

педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського (збірник наукових праць).
Спеціальний випуск “Теорія та практика управління педагогічними
процесами”. – Одеса, 2002. – 220с. – С.67-75.